

KAVRAM:
KENT VE MARJİNALİTE

**POMPIDOU-METZ
YARIŞMASI**

ANMA:
**BURHAN ARİF ONGUN
(1902-1980)**

**DÜNYA MİMARLIK
FESTİVALLERİ**

**İTALYA'DA GÜNCEL
GAR MİMARİSİ**

**NEJAT YAVAŞOĞULLARI:
BİR RESTORASYON**

**MARGARET
BOURKE-WHITE**

TASARIM:
MARC NEWSON

Mimarlık Festivalleri

1. İstanbul Mimarlık Festivali

“Hafif Ama Ağır”

Nihayet Türkiye'nin de bir mimarlık festivali var. Mimarlığın tartışılacağı, gösterime sokulacağı, sergileneceği, kamusal ilgi odağı olacağı, inşa edilmiş olanın dışında, konuşulur, düşünülür ve izlenir olacağı bir “olay”. Arkitera'nın çabasıyla gerçekleşen festivalin küratörü Aykut Köksal ile Ersin Altın ve Burçak Özlüdil konuştu.

Aykut Köksal: “Kastettiğim, bir yanda genç öznenin kişisel geçmiş yükünün hafifliği, ama buna karşılık hayat karşısındaki eleştirel duruşunun taşıdığı ağırlık.”

Ersin Altın: Mimarlığın sözel ve pratik olarak ayırabileceğimiz iki boyutu var. Bu festivali bu iki yönün alternatif biraradalığı olarak tanımlayabilir miyiz?

Aykut Köksal: Festival, mimarlığın bilgi alanına farklı noktalardan katılan üretimlere, farklı kanallardan akan çalışmalara kapılarını açıyor, alternatif yaklaşımların kendini ifade etmesine olanak tanıyor. Ama bunları konuşmadan önce biraz temadan söz etmek lazım. Festival için belirlediğim ana konsept “Hafif Ama Ağır” mottosuyla ifadesini buldu. Alt başlık ise “mimarlıkta genç olma durumu”. “Hafif ama ağır”la kastettiğim ise bir yanda genç öznenin kendi kişisel geçmiş yükünün hafifliği, ama buna karşılık yine aynı genç öznenin hayat karşısındaki eleştirel duruşunun taşıdığı ağırlık. Ki aslında bu yaşla birlikte tam karşısına dönüşür bildiğiniz gibi. Zaman yük getirir, kişisel tarihin taşıdığı yükü getirir, yani taşınanı ağırlaştırır. Eleştirel pozisyon da buna bağlı olarak giderek hafifler. İşte bu konsept çerçevesinde festival, katılımcılarıyla, ele aldığı konularla, içerdiği etkinliklerle odak noktasına genç özneyi yerleştiriyor. Bugün genç öznenin mimarlık dünyasındaki yerine baktığımızda çok farklı kanallar ortaya çıkıyor. Bir yanda mimarlığın kendi kurumlaşmış alan tanımının içerdiği üretim bağlamında genç öznenin yeri var: Genç mimarların üretimleri. Giderek buna ustaların gençlik üretimlerini de katabiliriz, yani geçmişte mimarlığın kırılma noktalarında yer almış, geçmişin

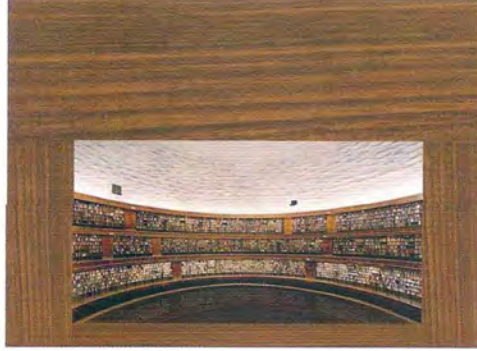
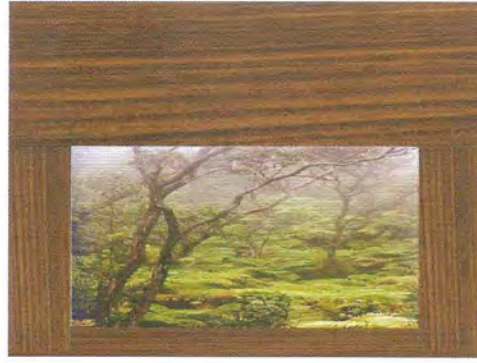
genç mimarlarının ürettikleri. Öte yanda, özellikle genç öznenin eleştirel pozisyonunu bize gösteren, farklı disiplinlerden beslenen ve sözünü ettiğimiz kurumsal yapıyı sorgulayan, ona alternatif açılımlar getirmeye çalışan duruş. İşte sözünü ettiğimiz ikili yapı tam da burada var. Yani festivalin ana programı bu ikisinin birbirine değerek, birbiriyle yan yana, kimi yerde birbiriyle çatışarak varolmasını getiriyor.

Burçak Özlüdil: Ben şunu sormak istiyorum. Eleştirelilik üzerinde çok duruluyor, belli alanlar içerisinde varolanlar bunu çok önemsiyor. Ama her durumda gündeme getirilen bu eleştirelilik artık biraz kurumsallaşmaya başlamıyor mu? Örneğin, eleştirel kuram aynı zamanda önemli üniversitelerde yaygınlaşan bir kürsü adı.

AK: Eğer eleştireliliği yalnızca bir retorik olarak algılasak, retoriğe indirgersek ve böylece içini boşaltırsak böyle bir tehlike var tabii. O zaman o eleştireliliğin kendisinden söz etmek değil, doğrudan doğruya yapılan iş üzerinden okumak lazım. Şimdi programa bakacak olursanız hiçbir çalışmada o söylediğiniz kürsü adına taşınmış “eleştirel” sözcüğü geçmiyor. Eleştirelilik, eleştirel duruş, bu festivalde doğrudan üretimin, yapılan işlerin üzerinden okunabilir. Söylediğiniz son derece doğru, eleştirelilik bir süre sonra içi boşalmış bir retoriğe dönüşebilir. Her konuda olduğu gibi...

EA: Programın genel yapısından biraz bahsedelim isterseniz.

AK: Program oldukça zengin. Şunu hemen söyleyeyim, gerçekten böyle yüklü görünmesine karşın, bu festivalin programı çok kısa süre içinde oluşturuldu.

İnanması güç ama, benden festivalin küratörlüğünü yapmam iki ay önce istendi. İki ay içinde oluşturulmuş bir festivalle karşı karşıyayız. Buna karşın, olabildiğince zengin ve olabildiğince izleyicisine alternatif sunan, farklı atölye çalışmaları ve konferanslar arasında seçme olanağı veren, dolayısıyla hem bir taraftan alternatif dünyaları biraraya getiren ama o alternatif dünyalar arasında da festival izleyicisini istediği etkinliğe katılmakta ve istediğini izlemekte özgür bırakan bir yapısı var. Bu da pek çok etkinliğin eşzamanlı olmasıyla ortaya çıkıyor. Program çeşitli başlıklar altında toplandı ve bu başlıklar hep “genç olma durumu” üzerinden giden içerikle dolduruldu. Programın bir bölümünü sergiler oluşturuyor. Sergilerin ana eksenini ödülleri; AMV Genç Mimar Ödülü, Archiprix Ödülleri, genç mimarların ödüllü projeleri, Avrupa’da gerçekleştirilen ve yine genç mimarlara açık uluslararası bir yarışma olan European Ödülleri sergisi gibi... Bunun yanısıra, önemli bir bölümü bu festival için üretilmiş olan işler var. Yine hep gençlerin başrolde olduğu çalışmalar. Bunların arasında disiplinlerarası bir üretim bağlamı seçen ve sorgulayıcı yaklaşımı öne çıkaran, farklı disiplinlerden biraraya gelen gençlerin oluşturduğu grupların üretimini önemsiyorum. Bu işler kendini farklı formlarda da ortaya koyabiliyor. Örneğin LabPlace’in işi bir atölye çalışmasında biçimleniyor, ama Heterotopia grubunun çalışması kendisini video üzerinden ifade ediyor. Ama ortak özellikleri, dediğim gibi, farklı disiplinlerden kişileri biraraya getirmeleri

ve eleştirel pozisyonu gösteren, sorgulayıcı bakışları. Pek çok alana yayılan çalışmalar bunlar: Ses yerleştirmesinden fotoğraf çalışmasına, İstanbul üzerine yapılmış çalışmaları aktaran bir bellek dökümün grafik yorumundan, mimarlık metinlerinden yapılan alıntılarını yine bir grafik tasarım çalışmasıyla sunan bir başka işe kadar. İşler bu bağlamda festivale katılan önemli kavramsal çalışmalar. Bunların yanısıra atölye çalışmaları var. Bu çalışmaların ikisi, öğrencilik yıllarının eskiz sınavını çağrıştıran, sorulan bir soruya bir çalışma günü içinde yanıt hazırlanmasını isteyen “charrette” çalışmaları. Farklı kuşaklardan mimarların yönetiminde, onların belirledikleri bir problem çerçevesinde gelişen, mimarlık öğrencilerinin katılabileceği “workshop” çalışmaları yine atölye çalışmaları içinde yer alıyor.

Festivalin ana temasını karşılayan bir başka etkinlikler toplamı ise konferanslar ve toplantılar. İki kesim var: Bir yandan üretimleriyle Türkiye mimarlığının kırılma noktalarını tarif etmiş olan ustaların kendi gençlik dönemlerini anlattıkları konferanslar, beş usta konuşuyor burada. İkinci bir konferans dizisinde ise gençlerden oluşan on ekip kendi üretimlerini aktarıyor. Bu konferanslar, mimarlığın kurumlaşmış üretim bağlamına yönelirken, “konferans atölyesi” adını verdiğimiz başka bir mekanda, farklı disiplinlerden gelen düşünce adamlarının, kuramcılarının konferansları yer alıyor. Mimarların işlerini anlattığı konferanslarla

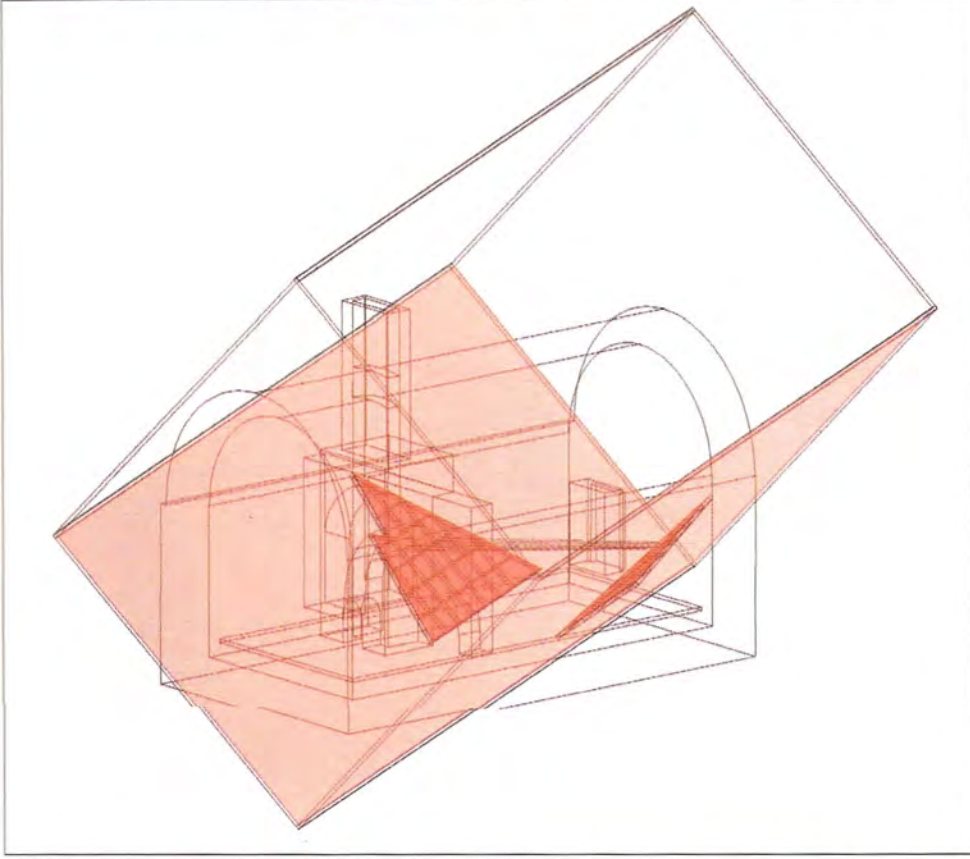
Önemli Mimarlık Festivalleri

Birçok ülkede uzun zamandır sürdürülen ve her sene tekrar edilen mimarlık festivalleri, bienalleri, haftaları farklı etkinliklerle kamuyu mimarlığa yaklaştırmak, bilgilendirmek amacıyla düzenleniyor. Bunlardan bazı büyük ve küçük organizasyonlar şöyle:

Birinci Avrupa Mimarlık Festivali 2004 First European Architecture Festival 2004

Avrupa GAUDI (*Governance, Architecture, Urbanism: Democracy and Interaction*) projesinin bir parçası olan dokuz ülkeden on dört kurumun katılımıyla düzenlenen Birinci Avrupa Mimarlık Festivali mimarlık kültürü ve sivil toplumun ihtiyaçları arasındaki bağı güçlendirmeyi hedefliyor. Mimarlık Kültürü Enstitüsü’nün (ICAR) organize ettiği festival, çağdaş mimarlığın farklı yönlerini bir festival çoğusıyla keşfetmeyi hedefleyen bir dizi etkinliği kapsıyor. Birinci Avrupa Mimarlık Festivali’nin düzenlenmesinde GAUDI Network üyeleri, diğer Avrupa ülkelerinde gerçekleşen mimarlık konusundaki aktiviteleri özetleyerek ilk adımı atmış istedikler. Bu ilk adım, Avrupa kentlerine ve mimarlığına bir davet niteliği taşıyarak Avrupa mimarlığı kutlamaları için kültürel bir meca olacaktı. 1. Avrupa Mimarlık Festivali, bu isteğin Avrupa düzeyinde federal ve bir kutlama etkinliği formatında hayata geçirilmesidir. Üyeler ve organizatörler arasında Arkitera Mimarlık Merkezi (Türkiye), Yunanistan Kültür Bakanlığı, I.C.A.R. (İtalya), Architektur Zentrum Wien (Avustralya), IFA (Fransa), BAK (Almanya), The Architecture Foundation (İngiltere), Arkitekturmuseumet (İsveç) gibi kuruluşlar yer alıyor.
www.euroarchfest.com

1 “Yeniden Bilimsel Küçük Tiyatro”,
Marc Bretler.

2 "WTC 1999",
Cemal Emden.

3 "Arakesit",
Emre Erkal.

Glasgow Architecture Festival: Block

Birinci Avrupa Mimarlık Festivali'nin İskoçya ayağı olan festival, Lighthouse Mimarlık Merkezi tarafından düzenleniyor. Kent mirası ve yeni yapılaşmalar, sergi, tartışma, yürüyüş ve kent turları etkinliklerini kapsayan bir programla gerçekleştirilecek. 18-25 Eylül tarihleri arasında gerçekleşen festivalde Glasgow'da çok söz edilen The Matrix adlı yapı mimarlar tarafından tartışılacak. Bir sanat tarihçisi olan Ken McKenzie ile George Meydanı'na bir tur düzenlenerek kent yapılaşması üzerine bir sohbet yapılacaktır. Festival kapsamında iki gün boyunca sürecektir uluslararası katılımcılarla Glasgow kent gelişimi üzerine bir konferans ve atölye çalışması gerçekleştirilecektir. Bir binanın uyarlama çalışmasının yürütmesi için dört ilkökul öğrencileri davet ediliyor. www.blockarc.co.uk

eşzamanlı gerçekleşen on konuşma. En sonunda yirmiye aşkın katılımcıyla gerçekleşecek bir toplantı var, festival bununla birlikte bitecek. Orada "mimarlıkta genç olma" durumu tartışılacak.

Film gösterimlerinin üzerinde de durmak istiyorum. Genellikle belgesel filmler uzmanlık konularının daha popüler hale getirildiği filmler olarak bilinir. Bu tabii alanı "sığlaştırma" gibi bir tehlikeyi de yanında taşır. Halbuki bunun yanında güncel medyada yer bulmayan, bu yüzden de sığlaşma tuzağına düşmeyen, belgesel filmi bir anlatı formatı olarak seçmiş çalışmalar da var. Bu çalışmalar kendilerine gösterim platformu olarak mimarlık bienallerini, mimarlık merkezlerini seçerler. Festivalde bu bağlama girebilecek beş tane mimarlık belgeseli var. Gerçekten yoğun içeriğe sahip olan çalışmalar bunlar. O yüzden film gösterimleri bölümünün özellikle altını çizmek istiyorum.

Yine bir başka etkinlik başlığı "yüz yüze buluşmalar". Bunlar da özellikle gençlere yönelik bir etkinlik toplamı. Genellikle kuşaklar arası iletişim hep mesafeye dayalı ilişkilerle yürür, konferanslar, yayınlar, toplantılar, eğitim gibi. Hep bir mesafe vardır. Bu mesafeyi ortadan kaldırarak daha doğrudan bir ilişki nasıl varedilebilir? Bu, yüz yüze buluşmaların ana düşüncesini oluşturuyor. Bir kahvaltı ortamında geçen sohbetler ve mimarların kendi yapılarını gezdirmesi bu etkinlik dizisini oluşturuyor. Böylece gençler, yayınlardan tanıdıkları mimarlarla

tartışma olanağı bulacak, yapıları deneyimleme olanağını elde edecek.

EA: Bu programa ne oranda ve nasıl bir katılım öngörüyorsunuz?

AK: Beş gün boyunca bu festivalde, atölye çalışmalarına katılan, belirli bir işini, projesini sunan, konferans veren, 200'ün üzerinde mimar, mimarlık öğrencisi ve başka disiplinlerden gelen kişiler yer alacak. Hepsi de katılımcı olarak varolacaklar. Bunu da festivalin yarattığı açık ortam bağlamında önemli buluyorum.

EA: 200 katılımcı olacak dediniz. Peki, ziyaretçilerin ne oranda bu işlere dahil olmasını öngörüyorsunuz? Atölye sisteminde anlaşılabilir, ama konferansta yine tek yönlü ilişki sözkonusu mu olacak? İkili bir konferans yapısından söz ettik: Bir tanesi disiplinlerarası bir alanı içeriyor, diğeri daha çok mimarlık bilgi alanı içinde konumlanıyor. Burada bildik anlamda ustaların deneyimlerini aktarması durumunun sözkonusu olmadığı açık, bunu önermediğinizi vurguluyorsunuz. Sizin önerdiğiniz ilişki türünü biraz açabilir misiniz? Hem katılımcılarla ziyaretçiler, hem de ustalarla merkeze koyduğunuz genç insanların ilişki yapılarını?

AK: Ortamın izleyiciler açısından da katılıma davet eden bir ortam olacağını düşünüyorum. Tabii ki bu sonunda oradaki sürecin de ortaya koyacağı birşey. Ama siz ne kadar baştan belirlerseniz belirleyin, bir konferans çok içe kapalı da geçebilir, katılıma açık da olabilir. Burada oluşturulan ortamın ne kadar açık ve ne kadar davetkar olduğunun belirleyici olduğunu sanıyorum. Doğrudan doğruya festival ortamının kendisinin bu katılımı davet eden bir yapıda olduğunu düşünüyorum. Ustalarla gençler arasındaki ilişki ise, ez önce de belirttiğim gibi farklı platformlarda farklı biçimlerde gerçekleşiyor. Örneğin workshoplarda doğrudan doğruya birebir birlikte çalışarak. Bu, ustalarla gençlerin birlikte üretimi açısından önemli bir ortam. Yüz yüze buluşmalar da zaten en baştan açık bir ilişkiyi tanımlıyor. Konferanslarda ise, tabii ki katılıma, soruya, tartışmaya açık bir platform oluşturmak amaçlanıyor. eñ mimarların sunumlarında da aynı şekilde tartışmanın olması, sorgulamanın olması asıl amaçlanan durum.

EA: Bu festivale özel işler yapıldığını söylemişsiniz. Ama biraz da Türkiye'deki

durumu, Türkiye'de yapılan işleri biraraya getiren, bunu insanlara aktaran bir ortam yaratılıyor.

AK: Tabii ki, aslında bir döküm niteliği, topluca durulan yere bakma özelliği de var. Tabii yine ana tema çerçevesinde, gençleri odak noktasına alarak.

EA: Bunun içine o disiplinlerarası yapının da öngördüğü gibi bir endüstri tasarımcısı da dahil olabiliyor....

AK: Evet, bir grafik tasarımcı, bir endüstri tasarımcısı, bir mimarlık fotoğrafçısı, bir sosyolog, bir performans sanatçısı...

EA: Peki buradaki dahil olma süreçlerini siz nasıl yönlendirdiniz? Bu insanların zaten mimarlıkla, mimarlarla ilişkileri var mıydı? Bir mimarlık etkinliğinin içine nasıl dahil edildiler?

AK: Özellikle disiplinlerarası buluşmalar karşımıza çıkıyor: Bir mimar ve bir grafik tasarımcının ortak çalışması ya da başka disiplinlerden gelen kişilerin birlikte çalışması. Genellikle de doğrudan doğruya kendi sözleri, kendi üretimleri mimarlığın bilgi alanının içinden yürüyen kişiler biraraya geliyor. Yoksa birtakım sanatçılara, bir mimarlık festivali var, siz de oraya birkaç iş yapın denmedi. Örneğin genç bir mimar bu festivalde birkaç noktada birden var: Boğaçhan Dünderalp. Bir yandan AMV Genç Mimar Ödülü'nü almış bir kişi olarak sergide var, bir yandan kendi işlerini anlatacağı konferansta var, ama bir yandan da mimarlıktaki tektonik sözünü kavramsal bir çalışmaya dönüştürdüğü işiyle var. Ve bunlar aslında bir bütün oluşturuyor. Dünderalp'in 8. Bienal'de de bir çalışması vardı. O, sözünü mimarlık üzerinden sanat platformuna taşıdığı bir çalışmaydı. Bu festivalde başka bir çalışmada bir grafik tasarımcı bir mimarla birlikte bir iş gerçekleştiriyor; bu sefer bir tasarımcının mimarlık üzerinden "ben bu bağlamın içinde ne söylerim" sözü öne çıkıyor.

BÖ: Bağlam deyince, festivalin kendine seçtiği mekansal bağlam, kent olarak seçtiği mekansal bağlamla ilişkisi üzerinde biraz duralım. Çalışmaların bu bağlamlarla ilişkileri ne düzeyde?

AK: Bir festivalin içinde yer aldığı mekansal bağlamla bir ilişki varetmesi gerekir. Bu bienal de olsa, sergi de olsa böyle bir ilişkiyi varetmesi lazım. Burada bu ilişki iki yönlü var: Bir yandan doğrudan doğruya festivalin içinde yer aldığı kent bağlamı, 1. İstanbul Mimarlık Festivali'nin adını taşıdığı İstanbul bağlamıyla kurulu ilişki açısından var.

Architecture Week

Bu yıl 18-27 Haziran tarihleri arasında İngiltere'de gerçekleşmiş olan Mimarlık Haftası 450'den fazla etkinlik ile yerel yapılaşmanın günlük yaşantıyı nasıl etkilediğini açıklamayı amaçladı. Yeni binalara geziler, tartışmalar ve turlar festival programında yer alan etkinlikler. Mimarlık ve sanat başlığı altında atölye çalışmalarının gerçekleştirildiği festivalde Alvaro Siza ile bir çalışma gerçekleştirildi. Dinah Casson, Eva Jiricna, John ve Frances Sorrell, Laurie Chetwood, Eric Parry, Sunand Prasad, Simon Allford, Sam Buxton, Robert Sakula'nın katılımlarıyla açıklamalı turlar düzenlendi ve tasarımcıların son yapıtları gezilip görüldü. Britanya Film Enstitüsü'nden bazı katılımcılar film gösterimleri gerçekleştirdi. Mimarlık Yapmak başlığı altında gerçekleşen etkinlikler içinde RIBA üyeleri kendi bölgelerinde mimarlık yapmak üzerine, uygulamaları ilgili tartışılar. Festival çerçevesinde çocuklar ve aileleri için de mimari etkinlikler düzenlenen haftada çizim günleri, atölye çalışmaları, geziler yer aldı. www.architectureweek.org.uk

Virginia Architecture Week

Virginia Amerikan Mimarlar Enstitüsü şubesi tarafından desteklenerek her sene düzenlenen haftada Virginia'nın farklı mekanlarında etkinlikler gerçekleştiriliyor. Bu yıl 2-9 Nisan arasında gerçekleşen haftada yerel mimarların ofisleri gezilerek tasarım çizim ve modelleri incelendi. Bir gününde çocuklarla mimarlar eşliğinde eğitici tasarım çalışmaları yapıldı. Charlottesville'in geçmişinden bugüne değişimini izlemek amacıyla beş farklı yapı için turlar düzenlendi. Kent tasarımı, serbest konulu ve çocuklarla gerçekleştirilen mimari atölye çalışmaları, profesyonel uygulamacıardan seminerler, "My Architect" filminin gösterimi, haftada yer alan diğer etkinlikler oldu. www.aiava.org/archweek.htm

AIADC Architecture Week

Amerikan Mimarlar Enstitüsü'nün Washington DC'de altıncısını düzenlediği etkinlik 6-18 Eylül tarihleri arasında gerçekleşiyor. İlk gün öğrencilerle "charrette" çalışması gerçekleştiriliyor. Amerika'nın çeşitli mimarlık okullarının katılımıyla bir gün boyunca bir tasarım çalışması yapılacak. Ertesi gün 2005 yılının kent simgesi olmaya aday Langston Lofts yapısı gezilecek ve yapım süreci incelenecek. Bir diğer etkinlikte Georgetown'da çalışan beş mimarın ofisleri gezilerek çalışma ortamları görülebilecek. Washington'da son zamanlarda yapılan binalar ve yerel mimarlık öğrencilerinin tasarımları arasından bir seçim yapıp festival kapsamında ödülleri verilmesi düşünülüyor. www.aiadc.com/aw04.htm

OAA Architectural Week

OAA (Ontario Association of Architects)'nın bu yıl 26 Eylül-2 Ekim arasında düzenlediği etkinliğe on dört bölgesel kurumun katılımı sözkonusu. Etkinliğin amacı, her bölgenin mimarlığının ve çeşitli mimari uzmanlıkların yaşama etkilerini görebilmek. 1997'de ilki yapılan Mimarlık Haftası artık her yıl düzenlenmektedir. Genelde her yıl Eylül sonu ve Ekim başında düzenlenen hafta, yaşadığımız, çalıştığımız ve eğlendiğimiz yerleri tasarlayan mimarların rolünü ortaya koymak için düzenleniyor. Hafta boyunca eğitici ve eğlenceli etkinlikler genelde toplu ilgilili projelerden, öğrenci tasarım yarışmalarından, yerel mekanlara düzenlenen gezilerden, sergi ve eğitim girişimlerinden oluşuyor. www.oaa.on.ca/client/oaa/OAAHome.nsf/web/Architecture+Week?OpenDocument

bir ses yerleştirme çalışması gerçekleştiriyor. Ya da Okan Usta ile Mert Eyiler'in birlikte yaptığı duvar çalışması, doğrudan Darphane mekanına, Sur-u Sultani'yle de bir hesaplaşma içine giren bir müdahaleyi gerçekleştiriyor. Ya da workshop çalışmaları içinde "Darphane'ye müdahale" gibi bir tema karşımıza çıkıyor. Yani hem kent bağlamını, hem de doğrudan doğruya Darphane'nin kendi mekansal bağlamını devreye katan pek çok çalışma var.

EA: Bir anlamda Türkiye'de varolan ortamın konsantre bir özeti yapıyorsunuz, varolan yapıyı tekrar okumayı öneriyorsunuz denebilir mi?

AK: Mimarlık üzerinden evet.

EA: Yeniden bakış önerisi genç odaklı olarak gündeme geliyor. Peki, aslında bir okuma önerdiğiniz zaman, bir bakış açısı da öneriyor olmuyor musunuz?

AK: Eğer becerbildiysem tek bir bakış açısı değil, çoğul bir bakış önermeye çalıştığımı söyleyebilirim. Sonunda tabii ki küratörü olduğum için benim bakışım öne çıkıyor, ama festivalin, tek bir açının içine hapsolmuş bir programa sahip olmadığını düşünüyorum.

BÖ: Bugünün dünyasında mimarlığın -ve tabii diğer birçok alanın da- giderek kapalı epistemolojiler haline gelmesi, bu alanlar dışındaki herkesi, hatta alana dahil olan çoğunluğu dahi izleyici kılmıyor mu? Bu bağlamda, festival benzeri etkinlikler, olumsuz anlamını bir tarafa bırakırsak, mimarlığın kendini aktardığı bir tür gösteri alanı haline gelmiyor mu sizce?

AK: Benim için paylaşım boyutu daha önemli. "Gösterme" tek taraflı çalışır. Bense burada daha çok iki taraflı bir işleyişin öne çıkmasını anlamlı buluyorum. Ve hatta genç özneye birlikte, paylaşımı da öne çıkartarak, bu ortamın, bu alandaki bilgi üretimine -ufak da olsa- bir katkısı olabilirse, bunu anlamlı buluyorum. Türkiye'de pek çok mimarlık okulu var. Oldukça da fazla. Genellikle de büyük kentlerin dışındaki -hatta İstanbul'daki- mimarlık okullarında öğrencilerin beslenme kanallarının çok zengin olduğunu söylemek mümkün değil. Ben bu paylaşımınla birlikte ve bu

Festival Architecture Vives

Dört gün boyunca mimarlık tasarımcılarının deneyimlerini halkla paylaşacakları bir festival bu. Paris'te gerçekleşen festivalde belli bir yapıda buluşulduktan sonra kentin farklı mekanları dolaşarak sergiler, konferanslar ve partiler gerçekleştirilecek. Ekim'de başlayacak olan festival sayesinde sosyal mesafelerin açılıp kültür paylaşımının sağlanması hedefleniyor. Festival programı çoğunlukla belli konularda gerçekleşen müdahaleleri içeriyor. 20'den fazla sanatsal enstalasyon ve müdahale üç farklı mimari ölçekte (nesne, bina, kent ölçeği) sorgulama yapacak. Konferanslar ve tartışmalarla bina ölçeğinde kuramcı, sanatçı ve mimarlarla kentte odaklanan deneyimler yaşanacak. Bu bağlamda bilinen ve alışılmış projelerin dışında mimari tasarımın gelişimini ortaya koyabilecek ürünler sergileniyor. Festivalin odaklandığı nokta yeniyi keşfetmek, hissetmek ve yaşamak.

<http://fav2004.free.fr>

Bu "charrette" çalışmalarında, Esra Akcan'ın ve Heterotopia grubunun video çalışmalarında (her iki video çalışması da İstanbul üzerinden sözünü eden çalışmalar), Marc Bretler'in içinde ve Metropolist'in çalışmasında karşımıza çıkıyor. Marc Bretler, Aldo Rossi'nin *teatrino scientifico*'suna atıfta bulunan bir çalışma gerçekleştiriyor burada. 12 tiyatro sahnesi kuruyor ve öğrencilerden İstanbul'la ilgili düşlerini, projelerini ya da anılarını bu sahnenin içinde gerçekleştirmelerini, sahneye koymalarını istiyor. Burada yine İstanbul bir bağlam olarak karşımıza çıkıyor. Sadece bundan da ibaret değil, işlere baktığımızda doğrudan doğruya festivalin mekansal bağlamıyla, Darphane'nin kendisiyle de ilişki kuran çalışmalar var. Örneğin, Emre Erkal kendisine ayrılan mekanın verilerinden yararlanarak, o mekan için

4 "Duvar", Okan Usta - Mert Eyiler.

5 "İstif" (ayrıntı), Metropolist.

6 "Dolgu İstanbul. Küresel Şehre 12 Senaryo", Esra Akcan.

paylaşım ile birlikte şu beş günün önemli bir beslenme kanalı açıldığını düşünüyorum. Tabii bu beslenme, sadece mimarlık öğrencileri ve genç mimarlar için değil, hepimiz için. Beslenmenin de, tek taraflı bilgi akışıyla değil, ancak paylaşım ile olabileceğini düşünüyorum. O yüzden beş gün gibi sınırlı bir sürede, Darphane gibi sınırlı bir mekanda 200'ü aşkın kişinin -bunun içinde yarıya yakını da öğrenci- iş üretmek, konuşarak katılımı anlamlı geliyor bana. Eğer festival süreci izleyicinin katılımını da var edebilirse sanırım amaçlanan gerçekleşmiş olacak.

EA: Söyledikleriniz -yanlış da olsa- şöyle bir okunmaya da açık: Sadece mimarların ve mimarlıkla bir biçimde ilişkili olan başka mesleklerden insanların birarada olması ve paylaşımından bahsediyormuş gibi anlam da çıkabiliyor. Dışarıdakilerle ne oranda ilişki kurulacak?

AK: Bir yandan festivalin kendisi tümüyle dışarıya açık, bir yandan da bu açılımı destekleyen özel etkinlikler var. Ama festival şöyle bir yanlış düşmekten uzak duruyor belki: Daha popülist bir yaklaşımla, mimarlık disiplinini vülgarize edeyim derken, mimarlığın kendi bilgi alanını sığlaştırma tehlikesinden uzak duran bir festival bu. Ama bu, "mimarlık festivali bir uzmanlar toplantısıdır" anlamına da gelmiyor. Zaten disiplinlerarası yapısı bile bunun böyle olmadığını gösteriyor. O yüzden yalnızca disiplin içi paylaşımı öne çıkarmıyor, ama tabii ki mimarlığın bilgi alanını popüler kültürün yüzeyliliğine teslim etmeye de karşı duruyor. Şöyle birşey de var: Bu tip etkinliklerin, mimarlık yayınlarının, mimarlık kitaplarının, mimarlık sergilerinin mimarlıkla yaşam arasındaki ilişkiyi geliştirmede önemli bir rolü vardır. Bu festival de böyle bir rolü şu kadar veya bu kadar gerçekleştirecektir. Ama festivaller üzerinden tek başına böyle birşeyi hedeflemek bana çok mümkün de gözüküyor. Yani, eğer mimarlığın ürettiği bilgi gündelik olana eklenmiyorsa, bu bir modernleşme sorunsalıdır. O bilginin gündelik olana eklenmesini sağlayacak olan da mimarlık dünyasının belirleyeceği dinamikler değildir. Mimarlık dünyasının atmaya çalışacağı, kurmaya çalışacağı köprülerle ortaya çıkabilecek ilişkiler değildir. Bu daha çok, toplumsal dinamikler üzerinden yürüyen bir süreçtir. Bu ilişkiyi geliştirmede bir mimarlık festivalinin yeri var mıdır? Vardır, ama yalnızca festivalin değil Arredamento

Mimarlık dergisinin de yeri vardır, başka pek çok etkinliğin, yayının da yeri vardır.

EA: Aslında bu önceden kestirilebilir birşey de değil galiba, oradaki katılımın ne oranda mimarlarla kısıtlı kalacağı da belirsiz sonuçta.

AK: Çok doğru belirsiz, şunu da söyleyeyim, bu ilk deneyim, Türkiye'de ilk kez böyle birşey yapılıyor. Açıkça söylemek gerekirse, festivalin yapısını kurarken, programını, içeriğini belirlerken "dünyada festivaller nasıl yapılıyor" diye bakılarak da yola çıkılmadı. Bu festival özgün bir model önerisi getiriyor, özgün bir içerik tanınıyor. Çok büyük bir olasılıkla gelecek sene farklı olacaktır. BÖ: Bu zaten sanırım bir küratörce gerçekleştirilen etkinliklerin yapısı gereği böyle.

AK: Çok büyük bir olasılıkla pek çok eksikliği olacaktır. Zaman ve olanaklar daha razı olsaydı, çok daha iyi birşey yapılabilirdi. Şunu özellikle söylemek istiyorum: Hem kısa zaman içinde yapıldı, hem de bütün katılımcılarıyla, küratörüyle vs. gönüllülük esasıyla ortaya çıktı.

Organizasyonu yapan profesyonel bir örgütlenme var, Arkitera Mimarlık Merkezi, kısa süre içinde iyi bir çalışma çıkarttı, ama onun dışında profesyonel değil, gönüllü bir çalışmayla ortaya çıktı. EA: O paylaşım ortamını yaratan biraz da bu gönüllülük galiba. Ama bu ilk festival, ikincisi, üçüncüsü ne denli gönüllü gerçekleşir sorusu var.

AK: Zaten ikincisinin ve daha sonraki festivallerin, bu şekilde gönüllülük üzerinden gerçekleşmemesi, küratöre ve katılımcılara ayrılan zamanın, işin organizasyonu için ayrılan maddi imkanların daha profesyonel düzeyde oluşturulması lazım.

12. Uluslararası "Zodchestvo" Festivali

Uluslararası Mimarlık Festivali "Zodchestvo" (Rusça'da mimarlık) artık prestijli sanat festivalleri arasında yerini alan, hem Rusya'dan hem de Rusya dışında ilgiyle izlenen bir etkinliktir. Her yıl gerçekleştirilen festival, Rus mimarlığı ve kent planlamasındaki gelişmeleri ele alıyor. Mimarlıktaki modern akımları destekleyen eylemler ve mimarlık, kent planlaması ve inşaat endüstrisinde mesleki uygulamalar festivalin yönlediği konuları oluşturuyor. Rusya Mimarlar Birliği tarafından düzenlenen festivalin bu yılki teması "Mimarlık – Kültür Diyalogları". 12 yıldır düzenlenen gelenekselleşmiş diyebileceğimiz festival tüm dünyadan katılımların gerçekleştiği uluslararası bir etkinlik. Festival, yaratıcı, çağdaş mimarlığı desteklemeyi ve profesyonellerin bilgi paylaşımını hedefliyor. Festival boyunca önde gelen Rus mimarlarının çalışmaları sergileniyor, genç mimarların yapıtları, kitaplar, periyodik yayınlar sunuluyor. Genç katılımcılarla mimari ve sanatsal çalışmalar gerçekleştiriliyor. www.zodchestvo.com

Archifest

Çek Cumhuriyeti'nde gerçekleşen festival bir hafta boyunca mimarlıkla ilgili etkinlikler sundu. 7-13 Haziran 2004 tarihleri arasında gerçekleşen festivalin bu yılki başlığı "mimarlık, bir kamusal konu" oldu. Halkın mimarlığı tanıması, mimari tartışmalara katılabilmesi ve çağdaş mimarlık yapılarını gezebilmesi için olanaklar sunan festival "açık" konseptli etkinlikler sunuyor. www.archifest.cz

Pyongyang Mimarlık Festivali

Kuzey Kore'de 20-22 Temmuz 2003 tarihleri arasında gerçekleştirilen etkinlikte Pyongyang kentinin yapılandırılması için sunulan projelerin katıldığı ödüllü bir yarışma düzenlendi. Ödül töreninin yanında kent planlaması için gerçekleştirilen proje sergileri ve uzmanlar tarafından yönetilen seminerler festivalde yer alan diğer etkinliklerdi.

CABoom

CA Boom, çağdaş mimarlık, iç mimarlık, mobilya tasarımı, peyzaj ve prefabrikasyon konularında yoğunlaşan ve California'da gerçekleştirilen 3,5 günlük bir etkinliktir. Tasarımcılarla tanışma, çağdaş tasarım ürünlerini izleme olanakları sunan organizasyonda bu sene 50'den fazla sergi, 40'dan fazla konuşmacı, 12 tasarım projesi gezisi bu 3,5 günün programında yer alıyor. www.caboomfest.com/

Baltimore Mimarlık Haftası

9-16 Ekim 2004 tarihleri arasında gerçekleşecek olan etkinlik AIA Baltimore şubesi tarafından düzenleniyor. Hafta boyunca uygulamalı atölye çalışmaları, yapı turları, kent yürüyüşleri ve konferanslar yer alıyor. www.aibalt.com/0_committees/0_Associates/Assoc.htm

Uluslararası Mimarlık Haftası

7-14 Ekim 2002 tarihleri arasındaki ilki gerçekleşmiş olan Uluslararası Mimarlık Haftası RIOA (The Royal Australian Institute of Architects) tarafından düzenleniyor. Avustralya'da gerçekleşen etkinlikte mimarlarla ortak tasarım, geziler ve film gösterimleri gerçekleşti. www.architecture.com.au/i-cms?page=1.3990.37.2762